

Н.М. Жидовська, канд. екон. наук, доц. (*ЛНУІП, Львів*)

О.М. Заріцький, здоб. вищ. осв. ОС «магістр» (*ЛНУІП, Львів*)

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Досить великим постачальником продовольчої продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках залишається аграрний сектор України, який відіграє важливу роль в економіці України. Особливо відмічається суттєве зростання ролі продукції органічного походження, а тому його розвиток залишається одним з пріоритетів аграрної політики України. Причиною цього є зростаюча роль якості та рівня безпеки продуктів, що виробляються відповідно до затверджених стандартів, а виробництво пройшло процедуру сертифікації в установленому порядку

Мета даного дослідження полягає в аналізі умов розвитку органічного виробництва, у визначенні основних його складових частин, аналізі сучасного стану органічного виробництва та характеристиці основних напрямків його розвитку.

В Україні органічне виробництво та ринок органічної продукції розвиваються на основі відповідного нормативно-правового підґрунтя. Таким є Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10.07.2018 р. № 2496-VIII [1], який визначає основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, засади правового регулювання органічного виробництва, обігу органічної продукції та функціонування ринку органічної продукції. Крім цього, данай закон розкриває поняття органічного виробництва як сертифіковану діяльність, пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції (у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка, обробка, змішування та пов'язані з цим процедури, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції), що провадиться із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції. А органічною продукцією є сільськогосподарська продукція, у тому числі харчові продукти та корми, отримані в результаті органічного виробництва [1].

Слід відмітити специфіку органічного виробництва сільськогосподарської продукції, а саме економічний, екологічний та соціальний ефект від здійснення цього виду діяльності [3]. Коротко розглянемо кожен з них.

Економічний ефект: перехід до органічного виробництва потребує значної фінансової підтримки як з боку інвесторів, так державних інституцій. Ціни на органічну продукцію набагато вищі, ніж на звичайну, і цьому сприяють певні чинники, адже дорожчою в порівнянні зі звичайною продукцією є переробка та зберігання органічної продукції, оскільки значно дорожче коштують її складові. Ще одним чинником слід виділити невеликі обсяги виробництва та обмежена відстань, на яку можна доставити продукти у свіжому вигляді. Проте, споживачі готові сплачувати більшу ціну за продукцію органічного виробництва, адже надто високі ціни нівелюються особливою якістю та користю даної продукції й тому попит на таку продукцію постійно зростає.

Екологічний ефект: зумовлений поступовим відновленням якості земельних ресурсів, залучених до процесу виробництва, через застосування зелених добрив та методів біологічної боротьби зі шкідниками, дотримання сівозмін, технологій обробітку ґрунту, спрямованих на мінімальне втручання, зниження ущільнення ґрунтів. А це в свою чергу призводить до відмови від застосування генетично модифікованих організмів, агрохімікатів, різних антибіотиків тощо. Також завдяки цьому знижується рівень забруднення водою і атмосферного повітря та зберігається локальне біорізноманіття. Знову ж таки підвищиться рівень біологічної активності у ґрунті, нормалізується робота живих організмів, відбудеться приріст гумусу і результатом всього цього буде збільшення виробництва сільськогосподарської продукції.

Окрім цього, держава та різні інститути громадянського суспільства повинні сприяти формуванню екологічного виховання, екологічній освіті населення, формування сучасної культури споживання, зокрема ощадливого використання ресурсів.

Соціальний ефект: Напевне, як і кожне виробництво, органічне виробництво не відразу призведе до бажаного результату, бажаного прибутку – для цього потрібні значні затрати як коштів, так і часу, а також значний обсяг використання ручної праці. Проте даний вид діяльності спрямований на майбутнє: раціональне використання природної родючості ґрунтів та відновлення екосистеми в цілому, що сприятиме зменшенню собівартості вирощування органічних культур і зробить їх більш доступним для споживача.

Слід зазначити, що розвиток органічного виробництва в Україні можливий лише за умови державної підтримки. Державне стимулювання може бути реалізоване через фінансову підтримку, пільгове оподаткування, підвищення розміру доплат до закупівельної ціни, пільгові ціни на послуги і засоби виробництва, державне страхування, популяризацію органічної продукції серед виробників і споживачів, створення розгалуженої інфраструктури ринку органічних продуктів. У такому випадку вітчизняний агровиробник здатний забезпечити виробництво достатньої кількості органічної продукції, що буде сприяти, з одного боку, покращанню стану навколишнього середовища, з іншого, – зростанню вітчизняного сільського господарства та стане досить значущою складовою підвищення рівня здоров'я нації [2].

Як підсумок слід відзначити, що органічне виробництво є перспективним інструментом для стимулювання сталого економічного розвитку в Україні, адже змінюється культура споживання, і органічна продукція набуває все більшого попиту. Збільшенню обсягів виробництва органічної продукції сприяє і зростання рівня свідомості споживачів щодо свого майбутнього та майбутнього своїх дітей, стану навколишнього середовища, наявність періодичних конфліктів навколо харчових продуктів, в тому числі і збільшення кількості екологічних катастроф. А тому всі ці зрушення, викликані споживачами, надають виробникам можливість перезавантажити себе і змінити ринок середовище відповідно до викликів сучасності.

Інформаційні джерела:

1. Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10.07.2018 р. № 2496-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>
2. Славгородська Ю. В. Виробництво органічної продукції в Україні: стан та перспективи.// Вісник Полтавської державної аграрної академії, № 4, 2016. С.129
3. Щодо напрямів розвитку органічного виробництва сільськогосподарської продукції в Україні. Аналітична записка// Національний інститут соціологічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-napryamiv-rozvitku-organichnogo-virobnictva-silskogospodarskoj>